

Pulmoner Emboli

Pulmoner emboli, akciğerlerde kan damarlarında pıhtıdır ve tıbbi olarak acil bir durumdur. **Kendinizde pulmoner emboli olduğunu düşünüyorsanız derhal tıbbi yardım almanız önemlidir.**

Belirtiler ve semptomlar

Pulmoner emboliden tam iyileşme şansı, ne kadar erken tespit edilirse o kadar yüksektir. Semptomlar şunları içerebilir:

- Sırtınızda veya göğsünüzde keskin bir ağrı
- Aniden nefessiz kaldığınızı hissetmek
- Çok hızlı kalp atışı
- Kan tükürme
- Bayılma veya sersemlik hissi
- Bacaklarınızın birinde şişlik, kızarıklık veya ağrı
- Keskin göğüs ağrısı veya ani nefes darlığına eşlik eden ateş

Pulmoner emboli olan herkeste bu semptomların hepsi görülmeyebilir. Bu semptomlardan biri veya daha fazlası varsa derhal tıbbi yardım almanız önemlidir.

Pulmoner Emboli nedir?

Sağlıklı bir insanda kan, oksijeni ciğerlerden alır ve tüm vücuda taşır. Pulmoner emboli, bir kan pıhtısının akciğerlerdeki kan damarlarından birinde sıkışıp kalması ve kanın akciğerlerin içinde düzgün akışını engellemesidir.

Pulmoner emboli, kandaki oksijen seviyesini düşürdüğü gibi kanın vücudun geri kalanındaki akışını da etkileyerek, kalbe aşırı bir yük bindirebilir.

Pulmoner emboli genellikle, bacakta oluşan kan pıhtısı olarak tanımlanan derin ven trombozu (DVT) ile bağlantılıdır (bu bacağınızda dokunulduğu zaman sıcaklık hissi veren şişliğe veya ağrıya neden olabilir). Bu kan pıhtısının bir parçası kopup akciğerlerdeki kan damarlarında sıkışırsa bu pulmoner emboliye neden olabilir.

Pulmoner emboli erken fark edilirse iyileşme olasılığınız yüksek olur. Ancak pulmoner emboli çok ciddi bir tıbbi aciliyettir ve riski kişiden kişiye değişir.

Pulmoner emboli akciğerleri, kalbi ve kanı etkiler; dolayısıyla bu organlar ve sistemler üzerinde uzman olan tüm doktorlar tedavi sürecine dahil olurlar.

Nedenleri ve risk faktörleri

Pulmoner embolinizin nedenini bilmek, doktorunuzun sizi tedavi etmesine yardımcı olabilir ancak bazı vakalarda neden bulunamaz. Bazı yaygın nedenler şunlardır:

Ameliyat olmak

Ameliyat yerinin etrafında kan pıhtıları oluşabilir ve bunlar akciğerlere giderek pulmoner emboliye neden olabilirler. Bu, kemik veya kalça/diz protezi gibi eklem ameliyatlarından sonra gerçekleşebilir.

Gebelik

Gebe veya lohusa kadınlar daha büyük risk altındadır. Bu risk in vitro fertilizasyon (IVF) (tüp bebek) yolu ile gebe kalan kadınlarda daha büyüktür.

Büyük yaralanmalar

Kemik kırılması gibi büyük yaralanmalar, pulmoner emboli riskini arttırabilir.

Kanser

Bazı kanser türleri, kan pıhtısı oluşma olasılığını arttırır ve böylece pulmoner emboliye neden olur.

Uzun süre hareketsiz kalmak (örneğin uçakta, hastanede veya evde)

Uzun süre kıpırdamamak kan pıhtısı oluşma ihtimalini arttırabilir. Bu, pulmoner emboliye yol açabilecek DVT'ye neden olabilir.

Hormon replasman tedavisi (HRT) ve oral kontraseptifler

Oral HRT (HRT hapları) veya karma (östrojen ve progesteron) hap kullanan insanlarda pulmoner emboli olma riski daha fazladır.

Trombofil

Trombofilisi olanlarda (kanın daha fazla pıhtılaşma eğilimli olduğu bir rahatsızlık) pulmoner emboli riski daha yüksektir.

Kalp yetmezliği veya atriyal fibrilasyon (bir çeşit düzensiz nabız)

Bu rahatsızlıklardan herhangi birinin teşhisi konmuş insanlar daha büyük risk altındadır.

Diğer risk faktörleri

Bazı faktörler doğrudan pulmoner emboliye yol açmazlar ama bunun oluşması ihtimalini arttırmaları. Örneğin, yaşlandıkça pulmoner emboli riski artar ve aşırı kiloluysanız, sigara içiyorsanız, kolesterol düzeyleriniz yüksekse ve fiziksel olarak aktif değilseniz pulmoner emboli olması ihtimali yükselir.

Daha önce pulmoner emboli veya DVT geçirmiş kişilerde olduğu gibi kalp veya tansiyonları ile ilgili sorunlar da dahil olmak üzere uzun süreli rahatsızlıkları olan kişiler de daha yüksek risk altındadır.

Teşhis

Doktorunuz, pulmoner emboliniz olup olmadığını anlamak için semptomlarınız ve tıbbi geçmişiniz ile ilgili sorular soracaktır. Ayrıca aşağıdakileri içeren testler de yapabilirler:

Kandaki oksijen seviyesinin ölçülmesi

Kandaki oksijen seviyesinin düşük olması, pulmoner emboli belirtisi olabilir. Kanınızdaki oksijen seviyesinin ölçülmesi için nabız oksimetre testine tabi tutulabilirsiniz. Bu, parmak ucunuzda bir sensör kullanılarak yapılan basit ve acısız bir testtir. Kan oksijen seviyenizi ölçmek için kan testleri de kullanılabilir.

D-dimer testi

Doktor, kanınızdaki D-dimer (bir çeşit protein) seviyelerine bakabilir. Bu seviyeler yüksekse pulmoner emboli belirtisi olabilir ve doktorunuz daha fazla test yapacaktır.

Göğüs röntgeni

Göğüs röntgeni ile bu semptomlara yol açan diğer rahatsızlıklar elenebilir.

VQ (ventilasyon - perfüzyon) ve (BT anjiyografi olarak da bilinen) BTPA taramaları

BTPA taramasında, vücuda bir boya enjekte edilir ve akciğerler, pulmoner emboliyi bulmak için Bilgisayarlı Tomografi ile taranır.

Kullanılan boya nedeniyle BTPA taraması herkes için uygun değildir. Örneğin, böbrek yetmezliği geçirmiş hastalar için uygun değildir. Bir diğer seçenek, akciğerler etrafındaki hava ve kan akışına bakmak için daha farklı bir boyanın kullanıldığı, (akciğer sintigrafisi olarak da bilinen) VQ taramasıdır.

Ultrason

Doktorunuz, pulmoner emboliye sebep olmuş olabilecek DVT'ünü (bacağınızdaki bir kan pıhtısı) aramak için ultrason taraması da yapabilir.

Ekokardiyogram

Doktorunuz, pulmoner emboliniz olduğunu düşünüyorsa kalbinize bakmak için ekokardiyogram kullanabilir.

Tedavi

Pulmoner emboli ilk defa tedavi ediliyorsa hastanede kısa bir süre (1-3 gün) kalmanız gerekebilir veya ayakta hasta olarak da tedavi edilebilirsiniz, bu durumda gece hastanede kalmanız gerekmez. Bu, tedavi edilmekte olduğunuz ülkeye ve pulmoner embolinizin ne kadar kolay tedavi edilebilir olduğuna bağlıdır.

Tedavi kişiden kişiye değişebilir ve hastaneye ilk geldiğinizde ne durumda olduğunuza, teşhisinizin ne kadar açık/net olduğuna bağlıdır.

Durumunuza göre doktorunuz, vücudunuzdaki kan pıhtılarını çözmek için size trombolitik ilaç enjekte edebilir. Şok tedavisi de (vücuttaki kan akışında ani bir düşüş) yapılabilir.

Bazı kimselerde pulmoner embolinin en muhtemel nedeninin ne olduğuna bağlı olarak daha ileri testlere ve tedavilere ihtiyaç vardır.

Gelecekteki pulmoner embolileri önleme

Doktorunuz gelecekte oluşabilecek pulmoner emboliyi önlemek için ilaç yazmadan önce, halihazırda kullandığınız ilaçlara bakacaktır. Bunu hiçbir etkileşim (birden fazla ilaç alındığında ortaya çıkabilecek kötü etki) olmadığından emin olmak için yapacaktır. Ancak etiketi okumayı unutmamanız ve herhangi bir endişe duyduğunuzda doktor ile konuşmanız çok önemlidir.

Antikoagülanlar

Bu ilaçlar, pıhtı oluşmasını önlemeye yardımcı olur; bu da tekrar pulmoner emboli olma ihtimalini azaltır.

Antikoagülan kullanmak hayatınızın diğer alanlarını etkileyebilir, çünkü gerektiğinde (örneğin bir yerinizi kestiğinizde) kan pıhtılaşmasını zorlaştırırlar. Antikoagülanların hayatınızı nasıl etkileyebileceği ve acil durumda ne yapmanız gerektiği konusunda

doktorunuzla konuşun. Bu özellikle hamileyseniz hamile kalmayı planlıyorsanız veya yakın gelecekte bir tıbbi tedavi veya diş tedavisi görecekseniz önemlidir.

Tavsiye ve ileri tedavi

Pulmoner emboli nedenlerini yönetmek gelecekteki riskinizi azaltmanıza yardımcı olabilir. Örneğin doktorunuz, bacaklarınızda DVT riskini azaltmak için varis çorabı giymenizi tavsiye edebilir.

Ayrıca sigarayı bırakarak, sağlıklı bir kiloda kalarak, sağlıklı beslenerek ve aktivite düzeyinizi arttırarak riskinizi azaltabilirsiniz.

İzleme

Gelecekte oluşabilecek pıhtıları engellemek için belli bir tür antikoagülan ilaç kullanıyorsanız doktorunuz takip etmek amacıyla hastaneye veya kliniğe tekrar gelmenizi isteyebilir. Bu doğru dozu alıp almadığınızı ve aldığınız ilaçlarla herhangi bir başka probleminiz olup olmadığını kontrol etmek içindir.

Doktorunuz nefes darlığı da dahil, pulmoner emboliden kaynaklanan uzun vadeli etkilerin olup olmadığını kontrol üzere bir takip randevusu vermelidir. Bu soru sormak ve kafanıza takılanları konuşmak için iyi bir fırsattır.

Ancak tekrar pulmoner emboli olduğunuzu düşünüyorsanız bir sonraki randevunuzu beklemeden derhal tıbbi yardım almanız önemlidir.

Gebelik ve doğum

Pulmoner emboli riski, gebeler ve lohusalar için daha yüksektir.

Pulmoner emboli belirtilerinden bazıları (örneğin nefessizlik), normal bir gebelikte de ortaya çıkabileceğinden teşhis koymak zor olabilir. Bunun yanı sıra doktor, bebek ve anne için herhangi bir riski azaltmak için pulmoner emboli teşhisi ve tedavisi sırasında daha dikkatli olmalıdır.

Sonuçlar

Pulmoner emboli ne kadar erken fark edilir ve tedavi edilirse sonuç o kadar iyi olur. Pulmoner embolisi başarı ile tedavi edilmiş insanlar normal, sağlıklı yaşamlar yaşayabilirler. Ancak gelecekteki riski azaltmak için gerekli adımları atmanız ve altta yatan rahatsızlığı tedavi ettirmeniz önemlidir.

Aile bireyleri açısından riski

Pulmoner emboli geçirdiyse birinci derece yakınlarınızın (ebeveyninizin, kardeşlerinizin veya çocuklarınızın) hayatlarının bir noktasında pulmoner emboli geçirme riskleri daha yüksektir. Bunu bilmek, aile üyelerinizin doktorlarıyla beraber, sağlıkları hakkında, gelecekteki risklerini azaltmaya yardımcı olacak seçimler yapmalarına yardımcı olabilir.

Daha fazla bilgi için

Avrupa Akciğer Vakfı | www.europeanlung.org

Avrupa Akciğer Vakfı'nın (ELF), ELF web sitesinde, akciğer rahatsızlıkları ve akciğer sağlığı üzerine bir dizi indirilebilir (29 dilde mevcut) bilgi formu vardır.

Avrupa Solunum Derneği | www.ersnet.org | www.ersjournals.com

Avrupa Solunum Derneği (ERS), sağlık çalışanları ve bilim insanları için dergilerinde ve diğer akademik kaynaklarında bilgi ve özgün araştırmalar yayınlar.

Avrupa Kardiyoloji Derneği | www.escardio.org

Avrupa Kardiyoloji Derneği (ESC), ERS ile birlikte, akut pulmoner emboli konusunda tıp çalışanları için (Ağustos 2019'da yayınlanan) kılavuzlar hazırladı. Bu kılavuzlar erişime açıktır ve *Avrupa Solunum Dergisi* ve ESC web sitesinden indirilebilirler.

Avrupa Akciğer Vakfı (ELF), 2000 yılında Avrupa Solunum Derneği (ERS) tarafından akciğer sağlığı üzerinde olumlu bir etki oluşturmak için hastaları, toplumu ve solunum uzmanlarını bir araya getirmek amacı ile kuruldu.

Bu bilgi formu, 2019 yılı Ekim ayında hazırlanmıştır.